

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoaiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fl., — de trei 30 fil.
rândul cu litere garmond.

† Virgil Onițiu.

Sibiu, 25 Octombrie n.

(x) Coasa neîmpăcată a morții, în zilele acestea mari și grele, a răsturnat o raritate de om.

Din mijlocul corpului profesoral dela gimnaziul nostru brașovean a disparut pe vecie *Virgil Onițiu*, o putere de primul rang, care de 21 de ani a stat mereu în fruntea lui, și de un sfert de veac a lucrat cu ardoare la înflorirea școalelor brașovene, iubite și venerate pretutindeni la români.

Cimitirul bisericii Sfântului Nicolae din Schei adăpostește osamintele regreților directori și bărbați de școală Gavril Muntean și Ioan Meșota. Acolo se înalță astăzi mormântul proaspet, care închide rămășițele pământești ale prea vrednicului urmaș al lor, *Virgil Onițiu*.

Răposatul în Domnul a jertfit cu dragă inimă jumătate din anii vieții sale, și i-a închinat pentru catedra română și pentru biata noastră literatură ardelenească.

A terminat cursurile teologice în seminarul Andreian, în Sibiu, și cele filozofice în Budapesta și Viena. A venit îndată la Brașov, în 1890, unde după o activitate profesorală de patru ani este ales director al gimnaziului pomenit.

Academia Română din București în curând îl proclama membru corespondent, pe temeiul publicațiilor sale literare și al excelelor manuale, alcătuite pe seama școalelor secundare.

Virgil Onițiu, bărbatul respectat de profesori și iubit de elevi, a avut conștiința liniștită, că și împlinește datoria în or ce împrejurări.

In discursurile sale numeroase, iostite la festivitațile gimnaziului, și alegea totdeauna probleme actuale de educație și le desvolta cu atât interes și temeinicie, încât cucerea nu numai înimile tinerimii școlare, căreia î se adresa, ci ale auditorului întreg: bărbați și femei, tineri și bătrâni ar fi ascultat neobosit pe vorbitorul cu dulce grai.

Ca scriitor, pe cât l-au ieritat multele ocupăriuni de pedagog și conducător al școalelor, a prins condeul numai în ceasurile când simțea trebuința scrierii, când avea ceva de spus. De aceea lucrările sale literare, povestirile și o piesă teatrală, se mai citesc și își vor conserva atracțunea și de aici încolo.

Autorul lor era însă înainte de toate dascăl. Bărbat cu tarie de caracter, hotărât, sincer și

deschis, avea cultura necesară pedagogică spre a câștiga îndată sufletele tinerești și prin calitățile sale distinse a le înrăuri în mod binefăcător. *Pilda vie* a fost Virgil Onițiu pentru toți elevii săi, — ba și pentru alții.

Duhul său generos poate niciodată nu s'a manifestat mai respicat decât atunci, când în toamna anului 1898 a luat inițiativa pentru înființarea *mesei studenților* dela școalele noastre secundare și superioare din Brașov.

Această valoroasă instituție de binefacere, al cărei întemeetor, administrator și cassier a fost Virgil Onițiu, este podoaba activității sale, din care a răsărit apoi impozantul *internat*, deschis în 1912.

Masa studențească din Brașov, care de 17 ani revărsă bunătăți nevisate asupra tinerilor săraci și diligenti, și jălește cu drept cuvânt pe fundatorul și îngrăitorul său devotat.

Pierderea timpurie a lui Virgil Onițiu va fi simțită și în corporațiile noastre bisericești, sociale și culturale, unde răposatul era cunoscut ca membru cu mintea luminoasă și cu vorba înțeleaptă.

Secția literară a Asociației și deplângere membrul, ale cărui sfaturi erau istețe, practice și vrednice de urmat.

Amintirea lui Virgil Onițiu va rămânea în multe suflete îndurerate din țara aceasta.

Ear istoria gimnaziului nostru din Brașov va păstra cu sfîntenie memoria directorului hărnic, a profesorului drept, a românumului bun și a părintelui milos cu cei mici și sărmani.

Odihnească cu dreptii!

La moartea directorului Virgil Onițiu.

Pe pomposul edificiu al gimnaziului nostru din Brașov fălfăie steagul negru, semnul doliului, semnul jalei, semnul durerei.

In anul acesta al crâncenului răsboiu european, acuma a patraoară am scos la gimnaziul din Brașov steagul negru, de un an de zile acuma a patraoară vestește acel negru steag durerea bisericei noastre, durerea Românilor din patria noastră.

Răsboiul a cerut jertfe, jertfe dela toți fișii patriei. Si noi cu inima curată am dat jertfa, care ni s'a cerut.

Dela școalele noastre 6 profesori au prins pușca și sabia și au mers în oaste pentru apărarea patriei.

Si bunul Dumnezeu a cerut jertfă dela noi, și a luat tot ce am avut mai bun, mai tânăr, mai în putere.

Abia este un an, de când stindardul negru pe edificiul gimnaziului a anunțat moartea profesorului Alexandru Bogdan.

Moartea l-a ajuns pe câmpul de luptă. A fost astrucat în pământ străin.

L-am plâns cu jale, cum plâng părintele pe fiul seu cel bun, precum a plâns împăratul rege David pe fiul seu Avisalom, l-am plâns cu jale și cu nădejdea, că jertfa aceasta bine plăcută lui Dumnezeu va fi de ajuns.

Nu peste mult pe edificiul gimnaziului nostru din Brașov fălfăie steag negru.

Tot pe câmpul de onoare și-a dat sufletul tinărul profesor Dionisie Nistor.

Cu duioșie ni-a anunțat durerea aceasta directorul gimnazial Virgil Onițiu și noi toți am rugat pe Dumnezeu, ca cu aceste 2 jertfe să se umple păharul amărăciunei și al durerilor noastre pentru școalele noastre din Brașov.

Nu trece mult și pe edificiul gimnaziului nostru din Brașov din nou fălfăie standard negru.

Tinărul și blandul profesor Vasile Micula și-a închis ochii pentru a nu-i mai deschide, tot pe câmpul de luptă, jelit de școalele din Brașov, jelit de elevii, de profesorii școalelor românești din Brașov, jelit mai ales de o soție obidătă, acumă văduvă sdrobită de durere, și de trei orfani mici, inocenți, cari încă nu știu ce e durerea, dară cari orfani fără tată viață întreagă vor simți durerea de a fi fără tată.

Credeam, că nu este durere ca durerea noastră la cele trei triste căzuri anterioare, credeam că trecerea din viață a tinerilor profesori ne-au sguduit până în adâncul sufletului.

Văduva și orfanii profesorului Vasile Micula au scormonit dureri, cari până atunci stătură ascunse în înimile noastre, dureri cari la moartea lui ne-au cuprins.

Păharul amărăciunei nu era plin.

Azi fălfăie din nou standard negru pe gimnaziul nostru din Brașov. Vântul rece de toamnă cu necruțare împrăștie frunzele de sub arborii mari de pe marginea drumului și a părăului, ce curge pe lângă gimnaziul nostru.

Pe sub acești arbori umbla zi de zi plin de gânduri pentru binele școalelor din Brașov directorul Virgil Onițiu. Zuruitul acestor frunze mănuate de vântul de toamnă a șoptit zi de zi la urechile directorului Virgil Onițiu apropierea zilelor de iarnă grea, când adoarme natura, spre a învia din nou la adierea vântului cald de primăvară.

Oare a simțit el prorocia acelor frunze mănuate de vântul rece de toamnă? Oare a crezut el, că e aşa de aproape de el moartea, care-l chiamă la odihnă, până la înviere în ziua cea de apoi?

Ca trăsnet din cer senin a venit la noi sătirea despre trecerea din viață a directorului Virgil Onițiu.

Gimnasiul nostru din Brașov îmbrăca din nou haine cernite, precum cernite sunt înimile noastre în zilele acestea de atâtă durere, de atâtă jele.

Virgil Onițiu a fost înzestrat dela bunul Dumnezeu cu toți 5 talanții

servitorului bun din evanghelie și el în viață sa conștiu de talanții cu cari l-a înzestrat bunul Dumnezeu a muncit pe toate terenele, unde a fost chemat, și a câștigat alți 5 talanți.

In tinerețele sale a studiat cu râvnă și cu placere, spre a fi vrednic fiu al bisericii și al neamului.

In Sibiu la cursul teologic și în Budapesta la universitate cu sărăguină și cu pricepere a adunat ca albina din toate florile, și din cele adunate, ajuns pe catedră, a împărtășit învățături frumoase ca florile câmpului și dulci ca mierea.

Bărbat întreg și cu inimă, bărbat conștiu de puterile sale sufletești și de datorințele ce le are, Virgil Onițiu și în școală și afară de școală a fost model de activitate, model de corectitate, model de bărbat al școalei și al bisericii.

Chemat la conducerea gimnaziului și a școalei reale din Brașov, Virgil Onițiu și-a făcut problemă a vieței sale ridicarea acestor școale și înținerea lor la o înălțime, la care cu fală să privească oamenii.

Ca profesor, ca autor de cărți, ca director, nisuință directorului Virgil Onițiu a fost, ca școalele noastre române din Brașov să respundă chemării lor, să-și susțină numele bun și să fie într-o toate de model.

Lucrul acesta nu este lucru ușor, și nu mai ales aici la noi, unde am avut se suferim multe și să căutăm a delătura multe preocupări și multe păreri sinistre despre nisuințele și înordările noastre în cele ale școalei, și în general în cele ale noastre culturale.

Corect în toate ale sale, precaut până la pedantism și intransigent în convingerile sale, dară totodată stîmând și convingerile și bunele intențuni ale altora cu cari el nu totdeauna și nu într-o toate consumă, Virgil Onițiu a condus cu mâna tare și cu brăț înalt destinele școalelor noastre din Brașov, și la cosciugul lui, în care se vor așeza osemintele lui pământești, simt datorința mea să fac aceste mărturisiri, eu, care l-am cunoscut, și care la cosciugul lui trebuie să pun la o parte modestia, care în momentele acestea ar fi slăbiciune.

Sufletul lui luminat a luat sborul spre ceriu, dară și de acolo de sus el va plana încă multă vreme asupra școalelor noastre din Brașov.

Elevii institutului nostru din Brașov vor îmbrăca haine cernite și vor petrece sub conducerea profesorilor lor la cele vecinice pe directorul Virgil Onițiu.

Mai ales vor vărsa lacrimi de durere și de adâncă recunoștință elevii, cari se împărtășesc de beneficiile meșei studenților, care e creațunea directorului Virgil Onițiu.

La durerea voastră particip eu, iubită tinerime, lacrimile voastre isvorăsc din inimă curată, din inimă neprihănăită,

Mă alătur la durerea voastră cu scrisoarea aceasta și mă doare sufletul, că nu vi-o am putut aduce în persoană.
Mateiu Voileanu.

Sfaturi întălepte.

Vorbirea Maiestății Sale, Regelui Ferdinand al României, adresată Prințului Carol, Moștenitorului de tron, în ziua împlinirii anului al 22-lea de vară, despre care am făcut pomenire în numărul trecut, a fost următoarea:

«Atât în numele meu, cât și al fiului meu, vă mulțumesc pentru cuvintele călduroase și urările ce îl aduceți cu prilejul zilei lui de naștere. Nu mă îndoesc, că în inima lui Tânără aceste semne de dragoste găsesc un răsunet de vie recunoștință și îi vor fi un indemn să muncească în sfera lui de acțiune, cu râvnă și cu dragoste pentru țară și neam.

Iubite Carol! Este azi întâia aniversare ce sărbătoresc ca moștenitor al tronului, căci anul trecut prea era proaspătă țărâna ce acoperea rămâșițele pământești ale iubitului nostru unchiu, pentru a putea petrece cu veselie ziua când ai ajuns la majoritate. Prea regretatul tău unchiu aștepta ziua aceasta cu nerăbdare și în inima lui părintească el a vrut să te întâmpine la începutul vieții tale de bărbat cu cuvinte pline de dragoste și cu sfaturi ce erau să-ți fie neîncetat o călăuză.

Pentru tine sunt larg deschise porțile unui viitor plin de nădejde și să sperăm, și de izbândă. Totuși timuri grele de furtună au însotit ajungerea ta la vîrstă de azi și în inima ta caldă pentru țară acest an a lăsat impresii adânci și multe învățăminte ai putut trage din uriașa dramă ce se desfășoară împrejurul nostru.

Dar cu cât mai întunecat este orizontul, cu atât mai vie trebuie să stea înaintea ochilor tăi măreața figură a Regelui Carol I, care te-a iubit ca pe un fiu, și pilda de abnegație ce ne-a lăsat ca o moștenire sfântă; și dacă urmezi maxima lui «nimic pentru mine, tot pentru țară» și deviza casei noastre «Nihil Sine Deo», nu vei putea păși greșit.

Cu cât cineva este mai sus pus, cu atât mai mult trebuie să caute a merita mărireala care soarta l-a chemat. Numai acela este stigmat, care și îndeplinește credincios datorile; și dela un prinț care stă aproape de tron se cere mai mult decât dela alții. Nu pot deci să te sfătuiesc îndestul, să-ți îndeplinești cu sfîrșenie datorile tale către Dumnezeu, către țară și către tine însuți.

Sfera ta de acțiune este încă restrânsă. Ca toți vîrstarii din casa noastră ai intrat în nobila carieră a armelor. Ea este o școală pentru tine, în care tu trebuie să fi întâiul, ca exactitate, ca râvnă și ca bun exemplu pentru camerazii tăi. Si tu iubești meseria ta, precum iubesc eu pe osătașul nostru și armata. In mijlocul oștirei am crescut și am trăit cele mai bune zile ale vieții mele; și cunosc neprețuita valoare, ea este scutul și nădejdea țării și știu, că pe dânsa ne putem bizui în orice moment.

Dar din ce în ce se va lărgi câmpul tău de activitate, până ce la urmă vei fi chemat și tu odată să conduci o țară întreagă. Cu cât un moștenitor al tronului se pregătește mai din vreme pentru această chemare, cu atât îi va fi sarcina mai ușoară când momentul va veni.

Nu uita nici odată, că un rege trebuie să fie întâiul servitor al statului și de aceea poporul poate cere, ca el să fie pildă în îndeplinirea datorilor sale. Amintește-ți, că un exemplu rău dat de sus, poate să ducă un stat la perire.

In toate statele moderne constituția a creat suveranului o poziție ex-

cepțională. El nu este responsabil de actele de guvernământ, are însă pentru actele sale o răspundere morală, foarte grea, față de Dumnezeu, față de sine și față de țară și de istorie. Un suveran are datorii foarte mari către poporul care i-a încredințat destinele sale, dar puterea lui este îngăduită și nimici nu trebuie să observe cu mai multă sfîrșenie decât el constituția și legile, lucrând cu incredere și în acord cu sfîrșitii săi. Nu uita, că ei au o sarcină grea, că asupra lor cade răspunderea actelor suveranului. Mereu la strajă, un suveran trebuie să vegheze cu gelozie, ca prestigiul țării să fie păstrat sus și neștirbit. Însă el nu se poate lipsi de sfaturile consilierilor tronului, căci ei sunt organul de transmitere al păsurilor, al aspirațiunilor și al voinței poporului. A le cunoaște, a le împărtăși și a se identifica cu ele, este una din cele mai înalte datorii ale unui suveran.

Tu, iubite Carol, vei avea poate o sarcină mai ușoară decât a celor, cari au muncit și muncesc înaintea ta, și a căror inimă a bătut și batea de tare pentru neamul românesc.

Ești iubit de popor, păstrează dragostea ce-ți poartă, dar în toate actele tale nu uita niciodată, că mai lesne se pierde decât se căstigă iubirea și increderea unui popor».

Principlele moștenitor Carol a mulțumit viu mișcat augustului său părinte, precum și dlui Ionel I. C. Brătianu, președintele consiliului și dlor miniștri prezenti la solemnitate.

M. S. Regele a conferit Prințului Carol, cu această ocazie, medalia «Răsplată Muncei», ca o înaltă distincție pentru munca depusă pe terenul militar, în calitate de căpitan în batalionul de vânători, ca și în accea de organizator și comandant șef al cercetașilor români.

Moartea și înmormântarea directorului Virgil Onițiu.

Trecerea la cele eterne a mult regretatului Virgil Onițiu s'a întâmplat Joi seara, la orele 6 și jumătate, în mod subit, deci pe neașteptat. Decedatul suferă de mult de boală de înimă, dar în vremea din urmă starea sa sanitară era destul de mulțumitoare. Emoțiile, durerile, supărările multe ale zilelor grele prin care trecem vor fi influențat însă mult asupra corpului marelui nostru defunct și au accelerat ivirea catastrofei, de care ne temeam de mult.

Corpul profesoral dela școalele secundare gr.-or. române diu Brașov anunță astfel moartea iubitului coleg și director:

Ne împlinim o datorie de nespusă durere, anunțând tuturor prietenilor culturii neamului nostru trecerea la cele eterne a neuitatului nostru Virgil Onițiu, director al școalelor secundare gr.-or. române din Brașov, membru corespondent al Academiei Române, președinte al secției literare a «Asociației pentru lit. rom. și cultura poporului român» etc. întâmplată în seara zilei de 21 Octombrie 1915, în al 51-lea an al vieții și al 26-lea al funcționării sale ca profesor.

Fatalitatea a voit, ca tocmai în anul celor mai grele incercări, pe care le-au îndurat vreodată școalele noastre, să fie lovite în ce aveau mai prejos: în mândria lor. L-am pierdut trupește, dar a rămas între noi sufletește. Mintea sa luminată, inima sa largă, sufletul său idealist, exemplul său viu de omenie și devotare rară chemării sale altruistice, nu se vor uita ușor. Iar spoul de suflet cinstit, idealist, vecinic activ, pe care atâtea generații l-au dus, în curs de 25 de ani, din școalele a căror cărmă și podoabă a fost, îi vor asigura pentru totdeauna recunoștința acestora, precum și locul de frunte ce i se cuvine în istoria culturală a neamului nostru.

Iubit coleg și director! Dumnezeu să-ți facă parte în împărăția luminii fără umbră de odihna pe care înzadar ai căutat-o în lumea aceasta vremelnică!

Anunț funebru să mai dat din partea familiei îndurerate și din partea eforiei școalelor centrale gr.-or române din Brașov.

Înmormântarea remășitelor pământești ale neuitatului Virgil Onițiu s'a făcut Sâmbătă la orele 3 după ameaz, din sala festivă a gimnaziului nostru din Brașov. Actul înmormântării l'a sevârșit P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial în Sibiu, ca reprezentant al Excelenței Sale, Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru Ioan Metianu, cu asistență numărătoare. Amânuțele înmormântării le vom da în numărul viitor, notând de astădată încă atâtă, că în urma hotărârii eforiei școalelor, înmormântarea s'a făcut cu cheltueala școalelor centrale din Brașov, și că a fost o înmormântare împunătoare.

Din viața societății „Andrei Saguna“.

De Dr. Gh. Comșa.

Implinindu-se în anul acesta 50 de ani, dela ivirea unei vieți de înfrățire și însotire între tinără seminarial „Andreian“, în cele următoare voi aduce unele din cele mai însemnate momeute ale trecutului societății de lectură „Andrei Saguna“, cu intenția de a înlesni lucrarea înprenută cu pregaritura unui istoric documentat și amănuntit al acestei societăți. Însemnările ce le-am făcut pe vreme, când eram membru al acestei societăți, ie public cu gândul curat, că ne lărgi aceasta vor contribui la o pregătire a preotilor și învățătorilor noștri și în generație a tuturor celor chemați, pentru sărbătoarea demnă a acestei societăți din prilejul împlinirii celor 50 ani dela începutul vieții de înfrățire mai conștie a viitorilor preot și dascali ai neamului.

Însemnatatea ce o au preot și dascali români în viața poporului nostru trebuie să fie cel mai de căpetenie stimul pentru a trezi în fiecare fiu al națiunii un interes deosebit fără de așezămintele, prin cari acești doi apostoli ai neamului nostru, nerăspătiți de soarte, se încearcă, se osteneș și se năzuiesc a duce la liman corabia vieții noastre.

O societate de lectură încă e o astfel de instituție pentru înaintarea noastră, căci într-o vîtorul conducător al poporului se provede cu cel mai cardinal mijloc de muncă nepregătită: cu îmbrăcarea să în haină dragostei frățesti. Cunoșințele de tot felul încă se poate înțelege o societate, dar mai ales înfrățirii și la pune temelie trainică. Iar în frântura înălțării cugetarea sufletelor oamenilor de tagma lui Catin, care răspunde lui Dumnezeu, că nu-i păzitorul fratelui său.

Azi încă sunt Caini. Egoismul, indiferențismul și slergarea după desăfătăciuoi sunt boale moderne ale societății omenești și de aceea tot ce tinde spre distrugerea acestora, trebuie privit ca semn al celui mai curat ideal. Prin înfrățire tot răul se distrașă și omul din cadavru mișcător devine adevarată faptură a lui Dumnezeu.

Cristianismul a adus înfrățirea între popoare, el a ajutat la ridicarea fortelor morale și materiale și în cadrele vieții sînătătorești popoare. La noi au fost împuri vitrage, și înțărimea școlară săia în două jumătate a veacului al XIX-lea se poate pune pe lucru, abia atunci se pregătește pentru a se înzestră cu armele înfrățirii. Toamă înțărimea clericală și purtătoarea exemplului de la început. El se convinge mai întâi, că organizații trainice sunt de lipă pe seama studențimii române, pentru a putea face față obstacolelor din viața plină de incercări.

Prin anii 1865 era deja înființată „Asociația“ care fără îndoială a fost precursorul ideei de a se înființa cu începutul și societății de tot felul în simbolul tinerimii și al poporului nostru.

Chivuvalul de strigare care a dat naștere celui mai însemnat făcul de cultură și nostru, „Asociația transilvane pentru cultură și literatură poporului român“, a treut și pragul edificiului seminarial „Andreian“ și săia la cătiva ani dela înființarea „Asociației“ tinerimea seminarială a dat semn prin fapă puternică, despre înțegere deplină a gloriei vremii. Pot să afirmă că pozitivitatea, că zorile societății noastre de lectură s'au ivit din razele ce a început să le răsăndească tinerea noastră „Asociație“.

Acei clerci ai seminariului „Andreian“, care la anul 1865, au înființat gruparea însemnată din jurul ziarului „Speranță“, au avut însoțe pe lângă îndemnurile ce le-au putut lua dela tanără „Asociație“ și exemplul tinărilor teologi gr.-cat. din Viena,

cari el însuși făcia „Sionul“, și însă și în mijlocul elevilor dela seminarul „Andreian“. Nu va fi să răsu folos să se întâlnească compunerea unui istoric al societății ideile teologilor dela Viena, acele idei care au rezultat în zilele la „Sionul românesc“ redactat de Dr. Gregorius Silschi. Cu atât mai vă tos, că și „Sionul românesc“ a apărut pentru prima dată tocmai în anul 1865, când s'a înființat și „Speranță“, ziarul casnic al clericilor dela Sibiu.

În N-u dintă al „Speranței“ se face amintire de „Sionul românesc“. Pentru a se vedea înălțarea ce a putut o astăză ariei răsărită teologică-bisericescă asupra „Speranței“, din aci în întregime apărând fiind de clericul Niclae Fratescu în 1865 către elevii seminariai cu scopul de a se abona la foaia „Speranță“.

Provocare de Prenumerări la „Speranță“.

Folosul, ce se revărsă asupra culturii fiecărui individ din cetea jurnalelor, e atât de mare și felul în care acestea periodice se au considerat cu toată dreptatea ca niste îsovere nesurse de Invățătură, învățare și binecuvântare. Sunt tări, unde cetele jurnalelor este atât de lățită, încât circulația lor atât de adânc simțită, încât cirelăză prin ele un număr însemnat de foi periodice spre a învăța și lumina poporul. În adevăr acestea prin usoritatea lor sboară cu înțelegere din mâna în mâna prin nouătatea lucrurilor ce aduc, atâtă curiozitatea cetitorilor, prin felurimea ideilor și cunoștințelor împodobesc mintea, nobilizează inima și perfecționează viața cetitorilor.

Cu bucurie trebuie să mărturisim, că de când România a ajuns în stare de a cunoaște necesitatea jurnalelor și de a primi cetea lor da o trebuință ca pânea de toate zilele, jumătatea română, începând dela școala inferioră până la cele academice, înseamnă după stîntă, din toate puterile se sălăsească a-si procura astfel de foi periodice, mai înțelegători la vreuna Academie sau Universitate se încreză însă și eda astfel de foi în trei săbe — ba și în public, — exemplu ne este „Sionul“ editat de teologii gr.-cat. din Viena, — și de multeori facerile acestea au fost bine vîmerite și au tras mari folosuri în urma lor.

Asemenea și noi încă nu am voit să rămânem îndărăptul celorlați frați de un sânge în această privință, ci după puteri ne-am silnit și ne aciră cunoștințe despre evenimentele cele mari în lume prin procurarea și cetea mai multor zile, atât naționale, că și straine. Acum însă dorind din înimă a ne perfectiona tot mai mult și ne deprinde după putință și cu astfel de încercări, am hotărât să edă între noi și prin noi o foaie periodică.

După pasii cuvințiosi, ce am făcut pentru dobândirea voiei de a putea publica între noi seminarii și în Institut, această foaie periodică, Preacincină Ieromonahul și Inspectorul seminarial, Cuviosul Părinte German, dorind înaintarea noastră să îndurătă părintele a încreună dorință noastră cu cel mai fericit rezultat. Plini aşadară de bucurie, ne grăbim a face cunoșcut, că această foaie a noastră va ieși la lumină cu prima Noemvre a. c. sub numirea „Speranță“.

Tendința acestei făi va fi înainte de toate a aduce pe toți frații acestui Institut la o armonie și concordie; „concordia res parvae crescunt“. Numai prin concordie, frație, amare reciprocă vom putea înainta; și a doua apoi, ca un eflux din concordie, propășirea noastră în privință spirituală.

Conform acestei tendințe „Speranția“ va cuprinde în coloanele sale articole curentă numai din sferă literară și anume: Poesii, istorioare, originale sau traduse, descrierii, priviri, cuvântări și extrase din atari opere literare sau jurnale, și altele de felul acesta.

De și îndrăznim a promite, că ne vom întrebui să toate puterile spre a merita încercări, că ni se va da, deși sperăm că confrății nostri vor avea îndigoță cu o astfel de întreprindere nouă, cu toate acestea mărturisim, că conștiința noastră ar rămâne încreunată, când această foaie nu va ajunge scopul și destinația sa. Înțeleg că însă o asemenea întreprindere nu mai cu putere năte se poate aduce la îndeplinire, noi din înimă chemăm ajutorul tuturor fraților și ne rugăm a ne sprinji cu concursurile lor.

Speranția va ieși regulat o dată pe săptămână, Dumineca, după înprejurări însă și de doar ori. Prețul pe lună e zece (10) cruceri val. a. Prenumerăriunea se face la Redacție. Cu banii prenumeraționii se vor cumpăra cele de lipsă pentru această foaie, și cu restul se va pune fundațial la o Bibliotecă a Institutului, cumpărându-se astăzi folositoare.

Ne adresăm către toți frații seminarii și externi și îmbătrâna cu căldură eșecă foaie, căci numai dela noi va atârni soarta și viața ei, și numai așa vom putea prospera și noi o școală de tineri serioase. Fratescu m. p.

Aș reproduc cu intenția acestor apel de scum 50 de ani, din N-ul prim al zilei "Speranță" pentru a se vedea, că în sivuțință i dela seminarul "Andrei" nu era recunoscută ideea de înfrântare și de bună înțelegere pe acea vreme.

Un istoric documentat al societății va avea chemarea să arate, pe baza lucrărilor mai de valoare apărute în foaia "Speranță", că elevii dela seminarul Andreian la anul 1865 erau mai înaintați în solidaritate, ca elevii altor institute teologice. Erau desbinări, ce e drept, dar a existat factorul prim pentru înjighebarea unei armonii, și acel factor a fost tocmai foia "Speranță".

Când la vremea sa se va publica o monografie a societății, nu va fi fără interes să se scoată la iveală valoarea lucrărilor apărute în acea foaie; pe de o parte se va vedea, că îndeletnicirile literare ale tinerilor clerici de atunci umpluse o lacună, în urma faptului, că în Ardeal nu prea aveam ziariști bisericească; cumă "Telegraful Român" mai putea încă preocupa gândurile clericilor din anii 1865 și anteriori.

Eședivat că foia aceasta n'a fost o întreprindere publică, ci casnică, dar nu fără temei putem afirma, că ea a ajuns și fi cunoscută foarte bine și de clericii altor institute teologice. De asemenea, era cunoscută de clericii de la Arad, cări în anul 1869, deci cu 4 ani mai târziu, au păsit și în public cu revista ce purta aceeași numire: "Speranță", și era organul societății de lectura a teologilor arădani. Chiar istoricul Ghorghe Barbuțiu l-a întreprins clericilor arădani, mai ales s b reportul materialului istoric. A meritat însă laudele și pe terenul desvoltării urui simt de dacărie, desvoltat în sinul preotului, și între alii avea colaborator pe vicarul Miron Romanul întruporul de mai târziu.

Clericii dela Arad de sigur dela clerici sibieni au împrumutat numirea revistei lor. S copul lor era: "Progres, culturi morală religioasă și ridicarea clericului la poziția și demnitatea ce i compete în organismul bisericii noastre naționale".¹

Planul clericilor de la Arad e mai vast, mai cuprinzător, dar nu trebuie să uităm, că teologii arădani erau conduși de profesori institutului, cătă vreme la seminarul "Andrei" găsescă în jurul ziarului "Speranță" o grupare spontană a elevilor, care până la anul 1868 s'a condus singură. Iar dacă ea ar fi avut caracterul publicării, la or ce eventualitate și munca ei ar fi fost mai superioară, căci s'ar fi alăturat și munca colaboratorilor esterni, a oamenilor din cler, ieșiti de pe băncile școalăi, și astfel s'ar fi putut lăsa la întrecere cu munca desvoltată de foia clericilor dela Arad, care nu e numai munca lor proprie, ci și a oamenilor ieșiti în viață.

Dar așa cum este, munca clericilor nești dela anul 1865, târzie, și lipsită de sgomotul publicării, e o activitate, care e chiar temelia acesteia, pe care să lucrează și la societatea "Andrei Șaguna". Oamenii dela 1865 erau oameni de munca, pășiți cu curaj, ei erau aducători ideei de înfrântare, ei au trezit puterile adormite ale tinereții seminariaș, pe care l-a scos de sub înfrântarea stăpână a egoismului și i-au insuflat devotamentul celui insuflată iubirea!

(Va urma).

Răsboiul.

Ziarele mari engleze constată cu multă amărăciune, că trupele franceze și engleze nu sunt în stare să spargă frontul german. Se măngăie însă cu constatarea, că nici Germanii nu pot sparge frontul francez-englez, și astfel situația are să remâne încă multă vreme staționară la frontul dela apus. Dacă vreau Nemții, — zicem noi.

La frontul dela răsărit trupele rusești sunt lăsate deocamdată să se macine singure. Sunt silite să atace, dar atacurile lor sunt respinse cu perieri mari. La ocazie se dă apoi contra-atacuri și se cucerește teren.

La frontul italian au fost de nou atacuri vehemente și repeșite, dar toate au fost respinse. Italianii au avut earăs perderi mari. Toate posibilele atacuri se află în posesiunea trupelor noastre. Într'un singur loc Italianii au intrat în tranșeele noastre, dar un contraatac, sevrăsit cu multă bravură de regimentul de infanterie numărul 43 (românesc), i-a silit să le părăsească cu grăbire.

In Sârbia se face înaintarea din toate părțile. Bulgarii au ocupat mai

multe orașe însemnate, au intrat binișor în valea Timocului și în valea Vardarului, au rupt legătura Sârbilor cu Salonicul, astfel, că ajutor dela Salonic ei nu mai pot primi, iar trupele noastre și cele germane îi împing tot mai bine spre interiorul țării. Se apără vitejește Sârbii, dar cu greu vor putea resista. Desperarea e la culme în țară și ziarele cer cu insistență, să se facă din partea guvernului propunere de pace puterilor centrale. Trupele germane au trecut Dunărea și la Orșova și au cucerit întăriturile însemnante dela Tekia, oraș în Sârbia, în fața Orșovei.

NOUTĂȚI.

Sacru egoism. Ziare daneze scriu, că cercurile politice din Anglia sănt foarte indignate asupra Italiei, care până acum nu și sprijineste aliații la nici un prilej și la nici unul dintre fronturi. Italia, zic englezii, lucrează earăs după formula comodă a sacrului egoism: Când vede, că trupele antantei dobândesc învingeri, se prezintă imediat și ea; dar când și gura nu pot să învingă, Italia n'are poftă să aducă sacrificii pentru cauza comună. De aceea nu se vă găsi în Anglia un singur om, care să regrete dacă Italia ar ieși din legăturile împărtășite întregeri, căreia nu-i face decât încurcături de tot felul. — E să soartea meritată a oreșroi stat, care însă credință prietenilor.

Donație. Excelența Sa, domnul general de cavalerie Carol de Pflanzer-Baltin, a trimis pe seama săracilor din Sibiu suma de 200 coroane, pentru care donație li aduce multă admirație orășenească din Sibiu.

Pentru armată. Parohiile sărbești din Timișoara au hotărât să ofere în scopurile armatei cinci clopoțe, din sase, ale bisericilor sărbești timișorene. Un singur clopot își păstrează catedrala episcopală.

Crisă la Ligă. O telegramă din București ne vestește, că domnul N. Jorga a demisionat din postul de secretar general al Ligii culturale. În locul seu a fost ales secretar Ioan G. Adișteanu.

Popa Moță și Osvadă. membri ai congregetiei comitatului Hunedoara au fost ștersi din lista membrilor, la cererea Românilor, din motivul, că fugând în România și-au arătat loialitatea față de patrie.

Cetățenii de onoare ai orașului Sibiu, domnii generali Pflanzer-Baltin, Are și Kővess de Kövesháza, au trimis scrisori magistratului nostru orașenesc, mulțumind în termeni călduroși pentru alegerea lor de cetățeni de onoare și orașului Sibiu și declarând că sunt mandri de distincția de care au fost împărtăști.

Sfintirea de școală. Ni se scrie, că școala nouă din Ribițoara de Jos, tractul Zărandului, ridicată cu o cheltuială de două sprezecetă mii coroane, din care sumă consistorul nostru sări diecezan a contribuit cu o mie coroane, marele mecenat V. Stroescu cu 500 coroane iar restul l-a acoperit credinciosii noștri din această comună săracă, dar dormică de lumină, va fi sfintită și predată destinației Mercuri, la 14 Octombrie v. ziua Cuvioasei Paraschiva, prin P. O. Domu Vasile Dămian, protopresbiter tractual.

Cât sănătatea armatei? Gezeta militară Ruski Invaliș arată, pe temeiul datelor mai nouă, că armata bulgară pornea la 1800 de compune din 563 de mii de ostași, cu legioni cu tot. Armata sărbătoarește și mai are 278 mii de oameni, după ce a pierdut în luptă și în boale 200 de mii. Armata grecească poate mobiliza 250 de mii de soldați.

Earăs o avere pierdută! Așa se jărește o foaie patriotică cijnă, înregistrând că proprietatea fostului principă de la Bărcăi (român de origine Red) a trecut din mâna româniștilor în alte mâni. Primăriile dela Bărcăi mare în comitatul Hunedoarei, le-a cumpărat marele proprietar Morit Tischler din Cluj. Unica măngăiere, după z arul Uz din acest oraș este f pînă, că și versa acelașă strămoșie, "năsuns ea să în măni românești", ci — evrești. — Dară noi români n'am avea sentimente adeveră că creștină, am putea dori coleagilor clujeni: Să aiabă parte și pe viitor tot de semenea măngăierilor... Să nădăjdium înță, că răsboiul actual va mai lumina mintea "patroșilor" de tot soiu! *

Tzaurul statului în siguranță. Din Salonic se anunță, că tzaurul statului sărbesc a fost transportat în acest oraș. Dacă nici aici nu va fi în siguranță, are să fie dus mai departe, în Franță.

De cedit pentru ostașii. Mai mulți ostași români lorași de pe câmpul de luptă, ca răniți și bolnavi, se adresează cu toată căldura inimii către publicul nostru, care dispune de ziare și cărți potrivite de cedit, să trimită căte un exemplar, de care nu mai are trebuintă, pe seama reconvoacării regimentului de infanterie nr. 31 aflat în spitalele dela Brünn. Adress: Dr. Ilie Iancu, medic la R. & Abt. nr. 31, în Brünn. Intru alinarea suferințelor eroilor nostri, lorași din lupte grele, este de dorit să li se trimită căt mai multe cărți și ziare, și astfel întăriindu-i în nădejde și credință să-i vedem în curând veseli la mijlocul nostru.

Recunoștință. Domnul ministrul regurg. de interne, prin actul oficioz de sub Nr. 31649, a binevoită a exprima recunoștință și sincere multă preotului nostru Constantin Oancea din Cioara, precum și soției sale Valeria n. Aron și doamnei Laurica Aron, pentru colectarea în număr mare de albiuri pe seama soldaților răniți, precum și pentru adunarea și transportarea unei cantități mai mari de alimente pe seama soldaților din spitale din Alba-Iulia, și în urmă pentru colectarea în mai multe rânduri de bani pe seama "Cruci Roșii". *

Și totuși voiște să se mai răsboiască! Într-un răsboi cum se cade, trebuie să și făgă cineva. Răboiul vechi era judecata lui Dumnezeu; cel nou este osândă diavolului.

Bisocoul Apollo. Luni și Marti în 25 și 26 Octombrie n. 1915 se va reprezenta următorul program: Văzătoare de "Pfiffler", după natură. Văzătorul de susține, dramă morală serioză în 3 acte. Vînețul în Berlin, comedie originală în 3 acte. În rolul principal: Teddy Heidemann.

Curs cantonal în Sălăște.

Prin decisiunea din 1 Octombrie 1913 de sub Nr. 13048 Bis. Prea Venerabil Consistorul sări diecezan a închiriat rugarea învățătorului Constantin Cristișiu din Sălăște, pentru a deschide și în iarna anului 1915—1916 un curs de cântări bisericești și tipic în ură din săsile de învățământ ale școalei gr. or. rom. din Sălăște.

Acest curs se va începe la 1 Noembrie 1915 st. vechiu, și va dura până la sfârșitul lui Februarie 1916. Taxa lunărie pentru cinci date, cari nu sunt introduse în canticile bisericești și în tipic, este 24 coroane, iar pentru cei încățăti cunoscători 12 coroane pe lună. De locuință și întreținere se va îngrijii fiecare pentru sine.

Persoanele, care vor cerceta acest curs, pe largă cele 3 ore de instrucție zilnică, vor avea cu prisosință prilej să facă deprivări practice în Biserica mare din Sălăște, unde în fiecare zi se săvârșesc slujbe utrenie, liturghie și a vacanție. Asupra sporului ce se va face la acest curs, se vor convinge: P. O. Protopresbiter Dr. Ioan Lupăs ca inspector al acestui curs și sef tractual, preșum și Onor. paroh locali prin inspectiunile și controalele ce le vor face în cursul tinerii orelor de instrucție.

În acest curs este de dorit să se învețe și să se cerceteze tinerii și bărbații din săhiezea noastră, cari nu sunt militari sau sunt scutiți dela serviciul militar.

Toți acei, care doresc să se califice de cantori la bisericile noastre din săhieze, și au atragere pentru frumoasele noastre servicii bisericești, să se anunțe că mai curând la învățătorul instructor Constantin Cristișiu în Szelisty—Sălăște comitatul Szekes—Sibiu pentru a se putea începe instrucținea la timoul fixă.

La finea cursului candidații se vor supune unui examen teoretic și practic, condus din partea unui exm. al Prea Ven. Consistor. arhiepedecan din Sibiu. După prestarea acestui examen, fiecare candidat va primi o diplomă de cantor, pe baza căreia poate concura la oricare post de cantor

bisericesc în parohiile din săhieze noastre gr. or. rom.

Ori-ce clarificări în această privință se dau, la cerere, din partea conducătorului acestui curs.

Stipendiu de călătorie pentru meseriași.

Magistratul orașului Sibiu ne vestește, că va da pentru anul 1916 un stipendiu de călătorie de 400 cor. din fondul Francisc Iosif, întemeiat de orașul liber Sibiu întru aducere aminte de gloria sa ure pe tron a Maiestății Sale.

La acest stipendiu pot reflecta (antăndătă) acei tineri meseriași, fără privire la confesiune sau naționalitate, cari au absolvat (au trecut) cu rezultat eminent școala industrială de învățători (ucenici) sau într-o școală de specialitate din Sibiu și cari, în scopul famuțirii cunoștințelor, doresc să se perfecționeze în străinătate.

Unul și același stiobind este să fie considerat și de 3 ori după olală la acordarea stipendiu, dacă poate dovedi, cu acte vrednice de crezământ, că a cercetat vîoța școală industrială de specialitate și că timpul petrecut în străinătate l-a folosit în scopul perfecționării sale.

Cererile, scrise de mană competenții, și documentate în regulă, să se înainteze cel mai târziu până la 10 Noembrie n. c. la numitul magistrat.

Sibiu, 21 Octombrie 1915.

Comitetul "Reuniunii sodalilor români din Sibiu".

Vic. Tordășianu

Stefan Duca

notar.

Note și impresii.

Din înțelepciunea altora. Într-un răsboi cum se cade, trebuie să și făgă cineva.

Răboiul vechi era judecata lui Dumnezeu; cel nou este osândă diavolului.

Crucile. Pe frontul galician. Se înținăci mai mulți ofițeri germani și austro-ungari. Aproape toți ofițerii germani purtau decorația Crucea de fier. Ai noștri nu prea aveau decorații. Un major german se adresă către un căpitan austro-ungar și îl întrebă.

Camerad: Cum se poate, de Dvoastră, de și vă luptați cu viteje fără păreche, aveți să putine distincții cu crucea petru merite?

O, mă rog, aveam și noi numeroși distincții cu cruci... Dar distincțiile nu se prea observă...

Ce fel de distincții?

Cruci.

Ce cruci?

Cruci de lemn.

Maiorul a salutat, a dat mâna cu căptitanul și n'a mai grăbit nimic.

O revistă vrednică de sprijin. Cu luna Octombrie 1915 revista poporala Albina, în al cărei comitet de redacție este și poetul nostru Coșbuc, a intrat în al 19-lea an al vieții sale.

Întemeiată de răposatul ministrului cultelor Spiru Haret, Albina a răspândit prin sălele românești cunoștințe folositoare și a înlocuit multe cărtice imorale și prijedioase.

Acesta sfaturi bune în luptă mare normă împotriva alcoolismului; să a ocupat cu chestiunea cooperativelor, cu lucruri de economie, igienă, medicină; a publicat buchete din autorii români de valoare literară și educativă, în proză și în versuri. Revista a izbutit, pe calea aceasta dreaptă și fără întâlbătură, să-ji asigure un număr însemnat de abonați, și cărori cerc se largă din an în an. Albina promite să lucreze și pe vizită cu aceeași răvnă și în același spirit ca în trecut.

Revista poporala Albina a servit de model și Asociații pentru literatura română și cultura poporului român, când înainte cu cățiva ani înființase foaia Tara Noastră, apărută în Sibiu, tot cu scopul de a propagă

